

Az osztály önarcképe
Ilyenek vagyunk, milyenek leszünk?

7. évfolyam

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

A modul szerzője: Szekszárdi Júlia

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	12-13 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Az osztálynak mint a szociális tanulás jelentős terepének a tudatos kihasználása, a tanulók alaposabb megismerése, aktivizálása, bekapcsolása az osztályközösség és ennek révén önmaguk tudatos fejlesztésébe; a kollektív értékek erősítése
A modul témái, tartalma	Témái: Identitás – közösség, barátok, viselkedés; kapcsolatok – kommunikáció, együttműködés; demokrácia – szabályalkotás, véleménynyilvánítás Tartalom: Az alakuló osztályközösség jellemzőinek, pozitív és negatív vonásainak összegyűjtése kooperatív módszerekkel, a közös szabályok megalkotásának előkészítése
Megelőző tapasztalat	–
Ajánlott továbbhaladási irány	Közös szabályok alkotása
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: érzelmek tudatossága, hitelesség Önszabályozás: tolerancia, nyitottság, bizalom Énhatékonyság-érzés: pozitív önértékelés Társas kompetenciák: empátia, együttműködés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom (önismeret, etika) Tantárgyakhhoz: osztályfőnöki óra Modulokhoz: Kik vagyunk, kikhez tartozunk? (szka207_30); Mindennapi szabályaink (szka07_31) B/2 és C/2 moduljai
Támogató rendszer	Szekszárdi Júlia: <i>Nevelési (eredmény?)vizsgálat</i> . In: Uő (szerk.): <i>Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek</i> . OKI Kiadó, Dinasztia Tankönyvkiadó. Budapest, 2001. 325–345. o. + mellékletek

Módszertani ajánlás

Mélyebb, a valósághoz közelebb álló képet kaphat a pedagógus az osztályáról, ha a vizsgálatba bevonja ennek tagjait, érdekeltté teszi őket önmaguk megismerésében és fejlesztésében, tehát kooperatív eljárásokat alkalmaz. A tanulók számára főként a prepubertás és a pubertás idején rendkívül fontos, hogy jól érezzék magukat az osztályukban, és ezért is könnyen motiválhatók a saját magukról alkotott kép elkészítésére. A feldolgozáshoz két variációt javasolunk: az A változat újonnan szerveződő tanulócsoporthoz, a B pedig az évek óta együtt lévő osztályok

számára készült.

Az osztálynak a feladatra történő ráhangolásában jelenthet segítséget a javasolt feladatlap, illetve a mellékelt regényrészletek. A pedagógusnak a saját körülményeinek és növendékeinek ismeretében kell eldöntenie, hogy milyen módon motivál a részvételre. Amennyiben az osztály újonnan alakult, tehát nincs közös múltja, mindenképpen ajánlatos a korábbi egyéni élmények felidézésével indítani, és foglalkozni az új iskolába érkezés lehetséges gondjainak tudatosításával. Amennyiben az osztály évek óta együtt van, érdemes a meglévő saját élményekkel dolgozni, és az esetleges rejtett problémák előhívása érdekében felhasználni az egyéb lehetséges eljárásokat.

Nagyon lényeges, hogy az osztályfőnök és osztálya között valóban partneri kapcsolat alakuljon ki, amikor pedagógus és diák kölcsönösen és őszintén elmondhatja egymásnak a véleményét. Ez persze nem azt jelenti, hogy a pedagógus minden véleményt kritika és fenntartás nélkül elfogad, amit a tanítványai mondanak. De meg kell hallgatnia a gyerekeket, el kell gondolkodnia esetleges kritikus megnyilvánulásaikon, és megfelelően reflektálnia kell véleményükre. Ha ő tisztelettel és őszinte kíváncsisággal fordul a gyerekek felé, jó eséllyel számíthat arra, hogy ugyanezt a viszonyulást tapasztalja a gyerekeknél is. Hogy milyen mélyre lehet menni, milyen szinten működtethető a demokrácia, az természetesen függ a konkrét iskolai és szűkebb társadalmi környezettől, a gyerekek, az osztály korábbi iskolai tapasztalataitól, érettségi szintjétől és magának az osztályfőnöknek a személyiségétől, habitusától is.

Osztályfőnöki óráról lévén szó, itt fel sem merül a hagyományos iskolai értékelés kérdése. A kétórás foglalkozás célja a tanulócsoport fejlesztéséhez szükséges alapok megteremtése a továbblépés érdekében.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Szempontok a beszélgetéshez (poszterre, írásvetítő fóliára vagy számítógépre kerülhet, ahonnan projektorral kivetíthető. Szerencsés, ha egyszerre csak egy kérdés jelenik meg, a többit addig letakarjuk. A számítógépes változatban ez a diavetítésen belül programozható.)

P2 – Kérdőív az osztályfőnöknek (a kérdéseket a pedagógus előzetesen megválaszolja, és válaszait bemutatható formában – poszteren, flipcharton, írásvetítő fólián vagy számítógép (laptop) és projektor alkalmazásával – megjeleníti az osztály előtt)

P3 – A pedagógus előzetesen elkészített véleménye az osztályáról (poszteren, írásvetítő fólián vagy számítógépen (laptopon) projektorral kivetítve)

P4 – Összesített lista az osztály jellemzőiről (poszteren előkészítve; ez is megvalósítható számítógép segítségével kivetíthető formában)

Tanulói segédletek

D1 – Emlékek a korábbi iskolaévekből (szemelvény és feladatlap)

Valamennyi tanuló számára sokszorosítani kell.

D2 – Részlet Ottlik Géza *Iskola a határon* c. regényéből, hozzákapcsolt kérdésekkel és feladatokkal (valamennyi fiúnak)

– Részlet Szabó Magda *Abigél* című regényéből, hozzákapcsolt kérdésekkel és feladatokkal (valamennyi lánynak)

D3 – Mi jellemzi az igazán jó osztályközösséget? (kitöltendő feladatlap)

D4 – A csoportvélemények összesítését szolgáló űrlap

Minden csoport számára 1-1 példány.

D5 – A csoportvélemények összesítésére szolgáló poszter táblázata

Egy példányban készítendő el, nagy méretben, hogy a rajta szereplő szöveg az osztályterem minden pontjáról jól olvasható legyen.

D6 – Hogyan erősíthetők a pozitívumok, hogyan szüntethetők meg a negatívumok? (szempontok az interjúkhoz)

Minden riporternek 1-1 példány (az osztály létszámától függően, legalább 4, legfeljebb 6 fős csoportokkal számolva).

D7 – Poszter az interjúk tapasztalatainak összesítéséhez.

Csomagolópapírra, mindenki számára jól látható méretben felírva. 1 példány, a riporterek közösen töltik ki.